

Deček pri nebeškem božičnem drevescu.

(Ruski spisal O. M. Dostojevski; poslovenil Sokolov.)

Deček šestih let, ali še celo mlajši, se je zbudil zjutraj v vlažni in hladni kleti. Oblečen je bil v slabo suknjico in zeblo ga je. Izdihaval je zgoščeno belo sapo. Sedé v oglu na kovčegu je nalašč pihal iz ust, ker mu je bilo dolgčas, in zabaval se je, ko je zrl bele oblačke pred seboj. Lačen pa je bil zeló. Mnogokrat v jutru je stopil k široki deski, kjer je na tenkem podsteljku — pod glavo culo namesto blazine — ležala mati njegova. Kako pa je prišla semkaj? — Gotovo je prispela z dečkom iz tujega mesta in je v naglici zbolela. Prebivalci te kleti so se razšli, bil je ravno praznik; samo neki hlačar je ostal doma in je ležal že cel dan kakor mrtev . . . Bil je pijan tako. V drugem oglu kleti je stokala vsled protina osemdesetletna starka, živeča svoje dni nekje za deklo. A zdaj je prišla umirat v to samoto. Stokala je in mrmrala in huda je bila na dečka, ki se je začel že bati njene bližine. Žejen je bil deček in se je napil vode nekje v veži, a skorjice kruha ni našel nikjer. Že desetič je prišel prosit svojo mamo. Končno ga je prevzel strah v temini; davno se je že zvečerilo, a še niso užgali sveče. Potipal je mamo po lici in se začudil, ker se nikakor ni hotela vzdramiti in je bila že hladna kot stena. „Zelo mrzlo je tukaj,“ si je dejal deček in je postal. Pa je dihnil v svoje prstke, da bi si jih ogrel. Ko je potihoma tipajoč po postelji našel svojo čepico, se je izmuznil iz kleti. Odšel bi bil že prej, pa se je zbal velikega psa vrh stopnic, ki je stal ves dan ob vratih. Zdaj psa ni bilo več tam, in deček je stekel na ulico.

Moj Bog, kako mesto! Nikdar še ni videl kaj takega. Tam, odkoder je prišel on, vlada ponoči črn mrak, in ena sama luč sveti po vsej ulici. Nizke selske kočice se zapirajo; na ulici — komaj da se zmrači — že ni nikogar več, ampak vsi tičijo zaprti doma. Samo tolpe psov cvilijo, sto in tisoč jih laja in renči skozi vso noč. No, dečku je bilo vendar tam dobro. Imel je kaj jesti, ali tu . . . ? Moj Bog, da bi le jedel!

In kakšno je tu vrvenje in ropotanje, kakšen svet in ljudje, in konji, in kočije, in mraz, mraz! Ledena sapa se kadi iz vroče dihajočih konjskih gobcev. Po rahlopalem snegu udarjajo podkove ob kamenje, vse se preriva in gnete . . . a moj Bog, on je tako lačen! Da bi imel vsaj majhen košček . . . ! In prsti ga bole od mraza, mraza!

Glej, zopet cesta, — oh, kako široka! Kako ljudje kriče, begajo in letajo, a lepo je to, lepo . . . In kaj je to-le? Oh, kako veliko okno in za njim soba, in v sobi jelčica do stropa; to je božično drevesce, in na njem: koliko svečic, koliko zlatih papirčkov in jabolk, in tukajle — možički, majčkeni konjički, in po sobi letajo deca, lepo oblečeni, smejejo se in igrajo in jedó in pijó. In čuj — muzika se sliši skozi okno. Deček gleda zavzet, smeje se, samo prsti ga bole, tudi na nogah ga bole. Na rokah so mu pa že popolnoma povišnjeveli, da jih ne more pregibati več. A ko jih izkuša

zganiti, ga zabolé, da zaplaka in hiti naprej. Zopet vidi skozi drugo okno v sobo, zopet stoji v njej božično drevesce, krasno in blesteče; zraven pa sede štirje bogati gospodje. Kdor pride, mu ponudijo pogače. Vsako minuto se odpro vrata, in mnogo gospodov pride z ulice k njim.

Tudi deček se približa, odpre vrata in vstopi. Oh, kako zakriče nad njim in mu kažejo vrata. Samo tuja gospa stopi v naglici k njemu, mu potisne v roko kopejko in sama odpre vrata na ulico. Kako se deček prestraši! Kopejka mu pade iz rok in zazveni po stopnicah: ne more stisniti svojih višnjevih prstkov in je obdržati. Pa zbeži in teče hitro, hitro — a kam, tega niti sam ne ve. Zopet mu silijo solze v oči, a boji se in beži — beži in diha v ročice. Objame ga žalost, zopet mu je tako dolgočasno, tako tesno pri srcu.

In zopet . . . o Bog, kaj je zopet to! V gruči stoje ljudje in se čudijo: na oknu za šipo trije leseni možički, majčkeni, oblečeni v krasna zelena oblačila, in kakor čisto, čisto živi!

Starček sedi in igra na velike gosli; druga dva pa stojita in svirata na majčkene goslice ter si delata takt z glavama, motreč drug drugega. Ustnice se jima premikajo, oba govorita, resnično govorita, samo da se ne sliši govorjenje skozi okno.

Izprva deček pomišlja, če so možički res živi, a ko se prepriča, da so le narejeni, pa se zasmee iznova. Saj še ni nikoli videl takih možičkov! Hoče se mu plakati zaradi mraza — a možički so tako smešni, smešni!

Kar se mu zazdi, da ga je prijel nekdo za suktnjo: zloben deček stoji poleg njega, in — hipoma ga telebne po glavi, sname mu čepico in ga sune z nogo. Revček pade na tla, ljudje zakričé, in on . . . hipoma skoči pokonci, beži, beži ter pribeži do nekih vrat, na tuje dvorišče, — se skrije med drva: „Tukaj me ne najdejo, saj je pretemno“.

Vsede se skrčenim telesom, in ne more se oddahnuti od samega strahu. Pa naenkrat, kar hipoma mu postane tako prijetno, ročice in nožice ga ne bole več; vse telo mu je gorko, kakor bi sedel za pečjo.

„Posedim nekoliko in pojdem zopet gledat možičke“, si misli deček, zasmee se in se spomni: „Popolnoma, kakor živi!“ . . . Pa se mu zazdi, da je zapela mamica njegova pesnico nad njim. „Mama, spim . . . ah, kako je prijetno tukaj-le spati!“

„Pridi k mojemu božičnemu drevesu, otrok!“ — zašepeta hipoma nad njim tihoten glas.

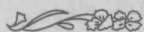
Deček pomisli, ali kliče vedno njegova mama. Ne, ona ne! Kdo pa ga je poklical? Deček ne vidi nikogar, pa nekdo se nagne nad njim, objame ga v temi, in on mu pomoli roko in . . . in v trenutku — o čudoviti svet! O, kakšno drevesce! Ne, to ni božično drevesce, saj še nikdar ni videl takega. Kje je — —? Vse se blesti, vse sije, kroginkrog je polno umetno-narejenih igrač . . . ne, ne, to so samo dekllice in dečki, vsi tako svetli in vsi krožijo okoli njega, skačejo, poljubujejo ga, pozdravljajo ga in vedejo s seboj, da tudi on priteče in vidi: kako ga gleda njegova mamica in kako se mu radostno smeje.

„Mama! mama! Ah, kako prijetno je tukaj! Mama!“ — zakriči deček. in zopet se poljubuje z deco in jim pripoveduje o tistih možičkih v oknu, „Kdo ste vi, dečki? Kdo ste ve, deklice? — jih izprašuje in se smeje in jih ljubi.

Odgovarjajo mu: „Pri Kristusu je vedno na ta dan božično drevesce za nedolžno deco, ki nima tod svojih božičnih drevesc . . .“

Umeje deček. Taki so vsi ti dečki in deklice kot on: nekateri so zmrznili, izpostavljeni na prag premožnih hiš; drugi so se zadušili; tretji so umrli na gomilah svojih mater . . . in vsi so zdaj tukaj, vsi so zdaj kakor angeli, vsi pri Kristusu, in On je v njihovi družbi in razgrinja nad njimi svoje roke, jih blagoslavlja in matere njihove . . . Vse matere teh dečkov so že tukaj na strani, in plakajo. Vsaka pozna svojega sinčka ali hčerko, in oni tekajo k njim in jih poljubujejo, otirajo jim solze s svojimi ročicami in jih prosijo, naj ne plakajo zanje, ker se jim godi dobro.

Ali tam spodaj so našli hišni hlapci zjutraj telesce dečka, ki je bilo zmrznilo za skladovnico — —

Velika in mala kraljica.

(Konec.)

VI.

Več tednov niso upali zdravniki, da še okreva. — Tri četrletja pa so minula, preden je bila iz nevarnosti, a še takrat je naročal zdravnik, da treba z njo ravnati jako rahlo ter jo varovati vsake razburjenosti. — To naročilo je imelo svoj vzrok. — Med tem ko je Marjetica od vsega sveta ločena ležala bolna, so se zunaj dogajale grozne reči. — Strašna vihra, ki se je že leta zbirala na političnem obnebjju Francije, je opetovano zdivjala čez Pariz ter pripravila kraljevo rodovino v sramotno in poniževalno stanje. Dasiravno je bilo včasih pričakovati, da se obrne vse na bolje, vendar take nadeje niso trajale dolgo in niso mogle pomiriti tistih, ki so dobro poznali okoliščine časa. Vkljub narodnemu prazniku na Martovem polju, dné 14. julija 1790, je bila Francija slična vulkanu, ki po kratkem prestanku zopet zabljuje pogubo in smrt na okolico.

Tudi Marjetičin zdravnik se je štel med one može, ki so smatrali tedanje grozovitosti samo za uvod še silnejšim zločinom, ni pa trpel, da bi se govorilo z bolniki o takih stvareh. Marjetica torej ni nič vedela o vstaji, ki se je začela med njeno boleznijo, pa tudi nič o vsem, kar je zadelo kraljevo rodovino. A komaj se je bila malo pozdravila, je že nova beda zatrla njeno zanimanje za vnanji svet ter je obrnila njene misli le na domačo hišo.

Tuj, iz usmiljenja sprejet otrok je namreč zanesel v zavetišče nalezljivo bolezen. Vse prizadevanje, da se bolezen zatre v začetku, je bilo brezuspešno. Kmalu je bila vsa hiša izpremenjena v veliko bolnico. — Posebna